

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

CLEVELAND, O., MONDAY MORNING, MAY 4, 1942

LETO XLV. — VOL. XLV.

Zmaga v 1942 - je bojni klic Rusov

Dočim so najbližje nemške postojanke komaj 125 milj od Moskve, pa ni v mestu nobene napetosti in življenje poteka povsem normalno.

Moskva, 2. maja — Moskva je bila danes poplavljena z nadi: "Vojna mora biti odločena v 1942!" Rdeče zastave plapolajo se od včerajšnjega praznovanja 1. maja. Na mnogih ploščah plapolajo poleg ruske zastave z simbolom kladiva in črna, tudi ameriške in angleške zastave. Na vsakem bloku je bil nabit ogromen napis, "da mora biti vojna odločena v 1942," in nov bojni klic Rusije, ki ga je izdal Stalin na 1. maja.

Iz Kujbiševa, 600 milj vzhodno od Moskve, so se vrnilo ino-
rski častnikarski poročevalci, ki so bili poslani tje pred štiri-
desetimi dnevi. Poročajo, da so
bili Nemci na 35 milj od Moskve. Da se
je vrnilo v glavno mesto tudi
kulturno življenje, je znak to,
da je odprla sezono opera, ki se
je vrnila iz Kujbiševa.

Na fronte se poroča o vročih
bojih južno od Moskve, kjer so
pri novo ofenzivo Rusi, ki so
z vsi silo na nemške po-
stojanke vse od Orla do Bri-
tanske.

Rusi se hočejo na vsak način
izplačati treh točk: Orla, Bri-
tanske in Kurska, predno na-
črtajo gorkeje vreme, ker od
tjaj se pričakuje napovedane
nemške ofenzive.

Iz Stockholma se poroča, da
je moskovski radio apeliral na
sve, naj položijo orožje in da
se bo do dobili od Rusije no-
vost. Koliko je resnice o
ruski ponudbi za separaten
pinski, ni znano.

Na električne peči mora- jo biti za vlado

Washington. — Urad za vojno
proizvodnjo je ustavil prodajo
električnih kuhinjskih pe-
či, ki so v tovarnah, razpeče-
ni ali v prodajalnah na
domo. Te peči morajo biti na
projekte, ki jih gradi vlada.

Nov grob

Včeraj jutraj je umrl v
bolnišnici tri tedne star
vojni veterani Lawrence in Eli-
zah Kleindienst iz 8115 Si-
mon Ave. Pogreb bo danes po-
kojen ob eni iz železovega po-
stojanke zavoda, 6502 St. Clair
na Kalvarijo. Naše sožalje
vojnim staršem.

Na bolnišnici postelji

Poroča se nam, da že precej
bolnih na svojem domu
Mary Gregorac iz 1176 E.
Priateljice so prošene,
da ob priliki obiščejo.

OVANI BODO PODALI ZANIMIV PROGRAM PRIHODNO NEDELJO CLEVELANDU

Slovaki, Poljaki, Slove-
ni in Rusi so se namenili
moči pomagati k skladu
vratno obrambo, kateri sklad
bodo mnogo denarja, da se
bodo domačo obrambo.
Nedeljo 10. maja ob treh po-
kojen bo v glasbeni dvorani
Nastopili bodo češki
ki bodo izvajali posebne
nazvane "Za svobodo," ki
prvič pokazali na zletu v
in želi zanje splošno ob-
sejanje.

pevske zbor Njegoš bo
narodne pesmi.
Nemški oddelek podružnice
822 bo nastopil v narod-

ni nošah in plesal narodne ple-
se. Med njimi bosta nastopila s
posebno točko Lillian in Albert
Ulle. Na harmoniko bo spre-
mljal Vinko Globokar.
Poljaki bodo plesali narodni
ples "mazur" pod vodstvom Mrs.
Stele Klonowski.
Ruski pevski zbor bo nastopil
v slikovitih narodnih nošah.
Torej se vidi, da bo program
zelo pester in zanimiv. Vstopni-
ce so po 55c, 85c in \$1.10. Dobe
se v predprodaji pri Mrs. Mako-
vec v SND. Našemu narodu
prav toplo priporočamo, da seže
po vstopnicah in poseti prihod-
njo nedeljo to slovansko prire-
ditev.

V železniški nezgodi v Franciji je bilo ubitih od 40 do 50 Nemcev

New York. — Sem so dospela
poročila, da se je pripetila v oku-
pirani Franciji zopet železniška
nezgoda, v kateri je bilo ubitih
od 40 do 50 nemških vojakov.
Nemške oblasti so radi tega zo-
pet aretirale večje število talcev.
Nezgod se je pripetila v bližini
Rouena, kjer se je pripetila ena-
ka nezgoda pred enim tednom.

Radi nezgode zadnji teden so
nemške oblasti ustrelile 30 fran-
coskih talcev. Nemci so nazna-
nili, da se bo radi vednih železni-
ških nezgod, vozilo z vsakim vo-
jaškim vlakom več francoskih
civilistov, kar bo morda franco-
ske sabotažnike odvrnilo od na-
deljne sabotaže.

CCC taborišča bodo zdaj znižali na 350 edinic

Washington. — Vlada bo zni-
žala število CCC taborišč na
350, v katerih bo komaj 70.000
mož in fantov. Vseh CCC tabo-
rišč je zdaj še 600, od 31. maja
jih bodo zaprli 202 in v juniju
48.

Največ teh taborišč je bilo
leta 1935 in sicer 2,652 s skup-
nim številom 520.000 mož in
fantov. Samo leta 1936 je vla-
da izdala za ta taborišča \$500,-
000.000.

Industrija daje vedno več
prilike močem in fantom iz
CCC taborišč za zaposlitev, ne-
kak jih je pa vzela armada. Od
preostalih taborišč jih bo naj-
več zaposlenih v severnih drža-
vah za protekcijo gozdov.

Oblasti preiskujejo ne- zgodo aviona na zapadu

Salt Lake City. — V petek po-
noči je treščil v goro nedaleč
od tukaj potniški avion, ki je
bil na potu iz San Franciscu v
New York. V goro je zadel 300
čevljev pod vrhom; 14 potnikov
in tri osebe posadke je našlo
smrt. Med ubitimi je tudi Mrs.
Sylvia Palermo iz Clevelanda,
ki se je vračala iz obiska svoje-
ga moža, ki služi v ameriški ar-
mad. Vlada je poslala komisijo,
da ugotovi vse podatke te
nezgode. To je četrti avion, ki
se je ponesrečil v tem kraju v
zadnjih dveh letih.

Angleška ministra oblu- bujeta ofenzivo

London. — Dva ministra voje-
nega kabineta sta v svojih go-
vorih obljubila, da bo Anglija
kmalu pričela z ofenzivo. Mini-
stra sta Stafford Cripps in de-
lavski minister Ernest Bevin.

Polica j podlegel poškodbam

Mestni stražnik James Good-
win je včeraj podlegel poškod-
bam, ki jih je dobil ob času pa-
rade zadnji četrtak. Vozil se je
na motornem kolesu, ko se je
zaletel vanj neki avto. Straž-
nika je sunek yrgel s kolesa in
je pri tem dobil take poškodbe,
da je danes jutraj umrl v
Lakeside bolnišnici.

Važna seja

Nocoj ob osmih bo seja dru-
štva sv. Marija Magd. št. 162
KSKJ v spodnjih prostorih stare
šole sv. Vida. Po seji bo nekaj
prigrizka in medsebojna zabava.
Tajnica bo pobirala asesment že
ob šestih.

Z BOJNE FRONTE:

BURMA — Ena japonska kolo-
na je udarila iz Mandalay pro-
ti Indiji, druga je pa dosegla
bližino 30 milj do kitajske
meje.

AVSTRALIJA — Japonci se
približujejo pristanišču Mo-
resby na Novi Gvineji in sicer
prodirajo po notranjosti de-
žele.

ANGLIJA — Angleški bombniki
so včeraj bombardirali Copen-
hagen, glavno mesto Danske.

NEMCIJA — Nemški bojni ladji
Gneisenau in Scharnhorst ter
križarka Prince Eugen so bile
toliko poškodovane od angle-
ških bomb, da bo vzelo precej
časa, predno bodo mogle zopet
na morje.

V teku ene ure so ameriške ladjedelnice spustile v morje 4 nove rušilce

Kearny, N. J. — V teku ene
ure so zdržali v tukajšnjih lad-
jedelnicah štiri nove rušilce v
morje. S tem je bil dosežen
svetovni rekord, ker kaj take-
ga ni mogla dozdaj izvršiti še
nobena druga dežela.

Rušilci so izgotovljeni 90%
popolnosti. Spuščeni so bili v
morje mnogo prej, kot je bilo
določeno, da bodo. Ameriške
ladjedelnice so izgotovile letos
že 13 novih bojnih ladij.

70 čeških delavcev so ubi- li na Nemškem

London. — Radio iz Moskve
poroča, da so Nemci ustrelili 70
čeških delavcev, kateri so bili
primorani delati v nemških to-
varnah. Čehi so se bili radi sla-
bega ravnanja od strani nemških
paznikov uprli, nakar so jih
nemške oblasti takoj ustrelile.

Vojni center

\$500

Kot vidite tukaj zra-
ven, je toplomer za vojni
center zopet precej
poskočil. Od zadnjega
poročila smo dobili do-
datnih \$74.50, skupaj s
prvim poročilom je v
blagajni zdaj \$121.50.

Toplomeru so precej
stopile na rep, da se je
toliko pognal kvišku,
naše vrle podružnice
Slovenske ženske zveze,
ki so dale za vojni cen-
ter \$60 in sicer so dale
sledenče podružnice: št.
10 je dala \$10, da se ta-
ko vjame z njeno števil-
ko 10, po \$5 so prispe-
vale podružnice: št. 14,
15, 18, 21, 25, 32, 41, 47, 50 in
53.

Dalje so prispevali posamez-
niki: Jakob Požar iz 998 E. 71.
St. \$5, Mrs. Jennie Kožel iz
687 E. 156. St. \$1.50, člani St.
Vitus Booster, št. 25 KSKJ so
dali \$2 (za bombnik MacAr-
thurja so pa dali \$3), po \$1 so
prispevali: Frank Cos iz 5909
Prosser Ave.; Antonia Kutnar
iz 6028 St. Clair Ave.; Frances
Košir iz 1095 Addison Rd.; ne-
imenovan, Mary Mohorčič iz
5609 Carry Ave., in Andrej Te-
kavc iz 1023 E. 72. Pl. Prav is-
krema hvala vsem prispevate-
ljem.

Skupaj do zdaj nabranega
\$121.50. Naša kvota je \$500,
torej apeliramo še na druge, da
bi po možnosti prispevali.

Poljaki so zasedli posto- janke v Osrednjem vzhodu

Washington. — Armada 60-
000 poljskih vojakov, oprem-
ljena z najnovejšim ameriškim
orožjem, je v garniziji v Iraku
in Perziji, kjer bo branila pro-
diranje nemške armade proti
Indiji ali Perzijskem zalivu.

Ti poljski vojaki so bili izpu-
šeni iz konfinacije v Rusiji.
Sprva se jih je nameravalo
uporabiti na ruski fronti, toda
ker so morali biti opremljeni z
ameriškim in angleškim orož-
jem, ki prihaja v Osrednji
vzhod, se je Poljake poslalo v
Irak in Perzijo, kjer so to opre-
mo dobili.

Kakih 75.000 poljskih voja-
kov je še vedno v Rusiji in ti
bodo v par tednih v bojni liniji
proti Nemcem. Na Škotskem
je pa kakih 50.000 poljskih vo-
jakov, ki opravljajo večinoma
obrambno službo na obrežju.

Japonske zmage v Burmi ogrožajo Indijo in Kitaj

Najnovejša poročila javlja-
jo, da so dobili Japonci v roke
glavno mesto Burme, Manda-
lay, in da prodirata zdaj dve
japonski koloni od tu naprej.
Ena gre proti Indiji, ki je od-
daljena 200 milj, druga gre
proti Kitajski.

Krasno mesto Mandalay, ne-
kdanja prestolnica burmeških
kraljev, je v razvalinah. Nekaj
so mesto razdeljali Angleži,
predno so se umaknili pred Ja-
ponci, nekaj pa japonski bomb-
niki. Poročilo pravi, da je me-
sto tako razdelano, da se ne vi-
di na cestah niti enega psa več.

Glasom poročil so Japonci
dospeli že 30 milj do kitajske
meje in da se kitajske čete upi-
rajo z nadčloveškim pogumom,
da bi ustavile Japoncem dohod
v Kitajsko.

Vojni oddelek obvešča brzovajnim putem so- rodnike

Washington. — Nedavno je
poklical nekdo v Philadelphiji
po telefonu Mrs. Amato in ji
rekel, da je bil eden njenih si-
nov ubih na fronti. Pozneje se
je izkazalo, da se je nekdo po-
služil samo grde šale. Zato iz-
javlja vojni oddelek, da pošlje
v vsakem slučaju brzovaj so-
rodnikom, kadar je povsem
ugotovljena smrt katerega voja-
ka.

Belgijska tovarna zletela v zrak; 250 ubitih

London. — Tovarna blizu
Antwerpna, kjer so za Nemčijo
izdelovali razstreljive snovi in
strupeni plin, je zletela v zrak.
Ubitih je bilo 250 delavcev in več
kot 1.000 ranjenih. Razstrelbo
pripisujejo belgijski "beli brigadi-
ci" ki tajno deluje proti Nem-
cem.

Nemci so ubili nadaljnjih 55 francoskih talcev

Vichy, Francija. — V Lille je
bila izvršena eksekucija nad 55
francoskimi talci. Nemške obla-
sti so v tem mestu usmrtili že
nad 200 talcev in sicer radi ubo-
ja dveh nemških vojakov.

Danes je začetek kampanje za katoliško dobrodelnost

V clevelandski škofiji bo šlo
danes na delo 15.000 nabiralec
za katoliško dobrodelnost. Na-
brati morajo \$250.000, kar se
potrebuje za vzdrževanje raz-
nih dobrodelnih zavodov, med
temi 10 otroških zavetišč.

Nemcem pomanjkuje delavcev

Hitler je nabral po okupiranih deželah 2,500,000
delavcev in namerava mobilizirati vse žensktvo
za delo v industriji. Vsaka okupirana dežela
bo morala izdelovati vojni material za Nem-
čijo.

London. — Adolf Hitler je nasilnim potom nabral po vseh
okupiranih deželah 2,500,000 delavcev za nemško industrijo in
grozi, da bo morala iti v tovarno vsaka ženska, da bo premostil
akutno pomanjkanje delavske moči v vojni produkciji. Vsled ve-
like izgube moštva, orožja in municije na ruski fronti tekom zi-
me, so spravile Nemčijo v tako resen položaj, da mora Hitler
dvigniti vojno industrijo ne samo v Nemčiji, ampak tudi v vseh
okupiranih deželah.

Tovarne v vseh okupiranih
deželah delajo noč in dan vojne
potreščine za Nemčijo. Delovne
moči v teh tovarnah so nemške
oblasti večinoma vse zbrale na-
silnim potom.

Tako se poroča iz Nizozemske,
da je šlo na tisoče delavcev na
Nemško, toda vse to še ni dovolj
in Nemčija grozi, da če ne bo več
prostovoljcev za nemško indu-
strijo, da bodo pobrali vse žen-
ske in njih poslali v nemške to-
varne.

Več kot eno tretjino vseh de-
lavcev je dobila Nemčija na
Poljskem, odkoder je nabrala 1,-
080,000 delavcev. Iz drugih de-
žel so jih Nemci nabrali kot sle-
di:

Iz Belgije 198,000; iz Češke
18,000, iz Nizozemske 150,000,
iz Jugoslavije 199,000, iz Fran-
cije 95,000, iz Grške 8,000, iz
Norveške 3,000, iz Danske 30,-
000.

Poleg teh je pa še 371,000 de-
lavcev iz drugih dežel, kot: 272,-
000 Italijanov, 25,000 Madžarov,
20,000 Švicarjev, 17,000 Romun-
cev, 15,000 Bolgarov, 10,000
Špancev in 2,000 Fincev.

Nemčija je zadnji petek odre-
dila, da bodo morali delati na
farmah vsi dečki v starosti od
10 let naprej. To prisilno delo
bo trajalo do 15. novembra.
Mlajši dečki bodo delali kje v
bližini doma, da bodo lahko ho-
dili spat domov.

Sin je prišel na dopust malo prepozno

Saddle River, N. J. — Herman
Berghahn je bil ves obupan, ker
ni videl svojega sina Hermana,
odkar je odšel pred tremi mese-
ci k vojakom. Šel je v kokinojak
in tam nastavljal puško proti sebi
tako, da je lahko sprožil petelina
s palico. Ko so nesli truplo v hi-
šo, je zavil na dvorišče sin Her-
man, ki je prišel na dopust.

Iz bolnišnice

John Doljak iz 1404 E. 45. St.
se je vrnil iz bolnišnice po pre-
stani operaciji. Prijatelji ga zdaj
lahko obiščejo na domu.

VŠAKA OSEBA SME IMETI DVA FUNTA SLADKORJA BREZ KAZNI NA ROKAH

Danes se prične registracija
za sladkorne karte po vsem teri-
toriju Zed. držav. Vsaka oseba,
ki rabi sladkor se mora registri-
rati. Za družine gre lahko regi-
strirat ena oseba, stara nad 18
let, vso družino.

Za vsako osebo je dovoljeno
imeti 2 funta sladkorja na ro-
kah brez kazni. Ako ima oseba
več kot 2 funta sladkorja in ne
več kot 6 funtov, ji bo odrgana
za vsak funt ena sladkorna znam-
ka. Ako ima pa oseba več kot 6
funtov sladkorja doma, ne bo
dobila sladkorne karte.

Torej družina, ki obstoji, na
primer iz 5 oseb, ima lahko do-

Ameriška bojna sila je danes na 38 raznih frontah

Washington. — Ameriški voja-
ki, mornarji in marini so danes
raztreseni skoro po vsej ze-
meljski obli in se nahajajo 38
posameznih frontah, vse od Is-
landije pa doli do Indije. To je
imel predsednik Roosevelt v
mislih, ko je nedavno povedal
svojemu narodu, da se nahaja
ameriška bojna sila, obstoječa
iz več sto tisoč vojakov, mornar-
jev in marinov, na raznih
svetovnih frontah, na tisoče
milij od doma.

Toda to je samo kapljica
bojne sile Zed. držav, ki se bo
vsipala iz Amerike v pomoč za-
veznikom za zmagovalno ofen-
zivo. Vsak teden gre več ame-
riškega vojaštva na razne fron-
te.

Načelnik ameriškega gene-
ralnega štaba, general Mar-
shall, je nedavno izjavil, da bo-
do poslale Zed. države bojno si-
lo še na več front, ko bomo ime-
li več orožja in več treniranih
vojakov.

Iz raznih naselbin

White Valley, Pa. — John
Korče je bil 18. t. m. naglo od-
peljan v bolnišnico, kjer je bil
še isti dan operiran na želodcu.
— Albert Homec je odšel pro-
stovoljno v službo Strica Sama
pri pomorski pehoti.

Hibbing, Minn. — Pred dnevi
je tukaj umrl Anton Podobnik,
eden pionirjev tukajšnje nasel-
bine v starosti 73 let. Zapušča
tri sinove in dve hčeri.

Buenos Aires, Arg. — V bol-
nišnici v La Plati je sredi febru-
arja umrl Gabriel Lujin, star 37
let in doma iz Gabrovice na Pri-
morskem. Podlegel je raku v že-
lodeu. Zapustil je ženo in dva
otroka.

Calumet, Mich. — Zadnje dni
je umrla Margareta Rom v sta-
rosti 76 let in doma od Črnom-
lja v Beli Krajini. Tukaj je bi-
vala čez 50 let.

"AMERIŠKA DOMOVINA"AMERICAN HOME
SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER6117 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio.
Published daily except Sundays and Holidays**NAROČNINA:**

Za Ameriko in Kanado na leto \$6.50. Za Cleveland po pošti, celo leto \$7.50.
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.50. Za Cleveland po pošti, pol leta \$4.00.
Za Ameriko in Kanado, četrt leta \$2.00. Za Cleveland po pošti, četrt leta \$2.25.
Za Cleveland in Euclid, po raznašalcih: celo leto \$6.50, pol leta \$3.50, četrt leta \$2.00.
Posamezna številka 3c

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada \$6.50 per year. Cleveland by mail \$7.50 per year.
U. S. and Canada \$3.50 for 6 months. Cleveland by mail \$4.00 for 6 months.
U. S. and Canada \$2.00 for 3 months. Cleveland by mail \$2.25 for 3 months.
Cleveland and Euclid by carrier \$6.50 per year, \$3.50 for 6 months, \$2.00 for 3 months.
Single copies 3c

Entered as second-class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83 No. 104 Mon., May 4, 1942

Spomladanska ofenziva v Jugoslaviji

Poročila, da je četniška vojska generala Draža Mihajlovića že začela s spomladansko ofenzivo se strinjajo z izjavami osebe, ki je nedavno prispela v Lizbono iz bivališča generala Mihajlovića.

Ta očividec pripoveduje, da se četniška vojska vedno bolj množi, da ima tudi orožja sedaj nekaj več, vendar pa ji še vedno primanjkuje tankov težkih topov in protiletalskih baterij. Mihajlovićeva vojska se je vso zimo vadila za napad, o čemer se bodo nove bolgarske zasedne čete kmalu prepričale. Smer nameravanega napada je seveda še tajna generala Mihajlovića, a že sedaj se nemiri naglo širijo med prebivalstvom v zasedenih krajih. Italijani so v Hrvatski vzdolž dalmatinske obale imeli težje izgube kot v Libiji. V Srbiji sami pa so pogoji za četniške uspehe še posebej ugodni.

Poročevalec pripoveduje, da je prebil v razgovoru z generalom Mihajlovićem dolge ure. Pravi, da general živi zelo preprosto in da je isto hrano kot najnižji vojak njegove vojske. Njegovo bivališče je v neki planinski koči, vendar se on sam vedno seli iz kraja v kraj.

Mihajlović je v neprestanih stikih z mnogimi zaupniki, ki jih ima po vsej Srbiji. Delovanje njegovih četnikov pri rušenju železniških prog je tako popolno, da sedaj pred nemškimi vojaškimi vlakom vedno vozi potniški vlak z jugoslovanskimi državljani. Zaupniki mu sporočajo vse vesti o gibanju nemških in italijanskih čet in po teh vesteh se ravna general Mihajlović pri pošiljanju svojih četnikov proti sovražniku. V redni jugoslovanski vojski so sedaj tudi britanske in avstralske enote, ki so pobegle k četnikom iz grških gora.

Čeprav četniki živijo trdo in je njigova hrana zelo preprosta, očividec pravi, da so trdega življenja vajeni srbski borci z vsem zadovoljnimi. Odkod pa hrano in potrebščine prihajajo, je tajnost.

Nemci podkupujejo domačine in jih skušajo pridobiti zase. Pošiljajo jih kot dobrovoljce v Mihajlovićevo vojsko, da bi jim potem sporočali, kar so zvedeli. Mihajlovića samega pa dobro stražijo in varujejo najzvestejši vojaki, ki so z njim od vsega začetka. Oseba, ki je vse to pripovedovala, je sama morala skozi večje število varnostnih obročev, preden je prišla do generala.

Težko je oceniti, koliko vojakov je osište izgubilo pri poizkusih da bi uničilo to planinsko vojsko, vendar je znano, da so zlasti težke izgube pri Italijanih. V četniškem poveljništvu je vedno mnogo smeha na račun italijanskih uradnih poročil o izgubah.

General Mihajlović v zimskih mesecih svoji vojski ni dal počitka temveč jo je neprestano pošiljal na vaje za spomladanske borbe. V planinah so skrite tudi male tiskarnice, ki vsak dan izdajajo poročila o teku vojne. Morala v vojski je na zelo visoki stopnji, a sodelavci generala Mihajlovića so mladi in zelo sposobni letniki.

Jugoslovanski krogi sporočajo iz Jeruzalema, da stanje v Hrvatskem kaže, da se bo Hrvatska kmalu pridružila zavezniškim. Poročila govore o zbiranju "zelenih vojske", ki jo sestavljajo po večini ubežniki Pavelčevih čet.

"Zelena vojska" spominja na oddelke, ki so se zbirali v Hrvatski prejšnjo svetovno vojno. Ti oddelki so s svojim upornim delovanjem in podzemnim gibanjem imeli veliko vlogo pri rušenju centralnih sil in Avstro-Ogrske.

Med voditelji današnjega gibanja so trije znani somišljeniki dr. Mačeka: Mihovil Pavlek-Miskina, znameniti hrvatski kmečki pesnik. Tomo Jančič, ravnatelj Seljačke Zadruge in Ljudevit Tomašić, bližnji sodelavec dr. Mačeka. (The Christian Science Monitor).

Pomaga pa le

V petek smo priobčili pismo iz justičnega oddelka, v katerem pravi načelnik urada za kontrolo sovražnih tujcev, da se dela na načrtu, po katerem bo vsak sovražni tujec lahko prošil pred posebnim odborom za oprostitev od statusa sovražnih tujcev. To je zelo važno in upamo, da bo glede tega kmalu urejeno.

Zgorej omenjeno pismo je prejel urad Ameriško-jugoslovanskega združenja v Clevelandu kot v odgovor na resolucijo, v kateri so se pognali člani tega združenja za naše primorske Slovence, ki niso krivi, če so prišli pod italijansko vladno, pa so radi tega smatrani za sovražne tujce.

To pomeni, da take resolucije nekaj izdajo ter da ni res, kar piše Prosveta, da "z resolucijami, manifesti, proglasi mešajo politično godlo med nami." Če bi Prosveta od svoje strani raje kaj podobnega napravila za primorske Slovence, bi bilo veliko boljše, kot pa da meče polena pod noge onim, ki hočejo delati.

BESEDA IZ NARODA**Od srca do srca**

Cenjeni gospod urednik! Ker sem ob priliki svojega pet in sedemdesetega rojstne dneva dobil mnogo čestitk tudi od Vaših somišljenikov, mi je čast, poslati Vam priloženo zahvalo in Vam seveda prepuščam, da jo porabite po svoji uvidevnosti.

Z odličnim spoštovanjem, udani

Etbin Kristan,

Te vrstice mi je teže pisati od vsega, kar je kdaj moje skromno pero dalo od sebe, kajti še nikdar se nisem tako močno zavedal, da mora vse, pa naj povem kar koli in kakor koli ostati v neskončni daljavi za tem, kar mi je v srcu in se ne da izraziti z nobeno besedo. Tudi se ne strinja z mojimi navadami, da hodim s tem v javnost; izogniti se pa ne morem, zakaj povsem nemogoče bi bilo pisati vsem, ki so se me spominjali in mi na razne načine čestitali ob moji pet in sedemdeset letnici. Vrh tega so moji prijatelji že naredili javno zadevo iz te obletnice in tako mi bo gotovo odpušeno, če podajam tudi svojo zahvalo v javnosti.

Saj bi stokrat rajši — oh, ne le privatno pisal, ampak vsakemu segel v roko in pogledal v oči in to bi morda bilo bolj zgornjo od vsake besede. Toda v ta namen bi moral iti tako rekoč od nasebine do nasebine po vsej ameriški Sloveniji in toliko bi bilo rokovanja, da ne bi bilo kmalu opravljeno. Naj mi torej še enkrat pomagajo prijatelji uredniki in tiskar.

Z imenom ne bom omenjal nikogar, predolg bi bil tak pregled. Že brzojavnih čestitk, prečitanih na banketu v Clevelandu je lep kupček; še nekoliko so mi jih izročili v nedeljo na koncertu Glasbene matice. Pred tem in po tem so mi prihajala voščila na dom. Moja žena jih je spravila vse. Ona je boljše, kaj je red kot jaz ...

Vsi, ki so mi jih poslali v svojem, ali v imenu svojih organizacij in zavodov, naj tukaj sprejmejo mojo zahvalo in mi verjamejo, da ni nič manj iskrena kot njihove lepe čestitke. Med njimi so imena, ki obujajo spomine na stare čase in skoraj pozabljene boje; če se ti stari tovariši danes ozro po svetu, ki so ga vsak po svoje pomagali pripravljati, lahko uživate z menoj vred zadoščenju, da trud in žrtve niso bile zaman. Oni vedo, kljub grozotam sedanjih svetovnih tragedij, ki pa je v življenju človeštva vendar le kratka medprika, koliko so nekdanji trpeli nezasišanih krivic, pa so se, hvala njihovim vztrajnim naporom odpravile ali vsaj izdatno omilile; oni vidijo trume po pohodu, kjer so včasih bili le posamezni "čudaki," bojevniki in klicarji v puščavi.

Drugi so, ki se imenujejo moje učence. Hvala jim za take lažne besede; če so se res kaj naučili od mene upam, da bodo prekosili svojega učitelja in prepričan sem, da bodo deležni žetve, katere sam, ker je večni zakon tak, morda ne dočakam.

Pa so možje na odgovornih mestih, ki polagajo kamen na kamen pri stavbi bodočnosti. V zahvalo spremljajo njih delo moje srčne želje za tisti mnogo večji dan, ko bo dograjeno in bo dom pokrit — dom svobode in pravičnosti za narod, čigar sinovi smo in oni večji dom za človeštvo, v katerem vsi postanejo bratje in sestre vsi, ki so si še tujci, ker se noč še ni umaknila dnevu in je zarja še na drugi strani gora.

Hvala tovarišem urednikom ki so mi posvetili članke in dali mnogo prostora dopisnikom za enak namen. Ko sem čital, sem se čudil neizmerno počaščenega, toda v srečo je bila tudi ožnost, katero povzroča zavest, da bi bile krasne besede morda opravičene, če bi bil storil vse, kar človek želi in namerava, pa vendar v najboljšem slučaju le deloma izvrši, ker njegova moč nikdar ne doseže njegove volje.

Tudi onim, ki so v marsičem drugačnega mišljenja, pa so se me vendar prijazno spomnili, bi rad izrazil svojo zahvalo. Človek se bojuje za to, kar verjame, da je prav, zaradi tega pa spoštuje vsako pošteno prepričanje in dobro mi de zavest, da tudi sredi najljutjih bojev nikdar nisem žalil nasprotnika. Saj so mnogi izmed njih v osebnem občevarju postali moji dobri prijatelji.

Bilo je seveda tudi sovraštva, ki plodi krivice. Toda komur življenje ni popolnoma tuj svet, ve, da je to neizogibno. Daleč smo še od časov, ko se bodo ljudje mogli in hoteli popolnoma razumeti in bo sovraštvo vsled tega postalo smešno in izmrlo. Na to stran svoje preteklosti sem pozabil — kot bi Cankar dejal. Šlo je mimo in ni ga več ...

Cankarjeva ustanova je ob moji obletnici priredila banket. Ko je sprožila to misel, sem se obotavljal. Danes se tej koristni ustanovi iskreno zahvaljujem. Ta svečanost se je razvila tako, da je še meni bilo kljub prevelikemu slavljenju mogoče vztrajati do konca, kajti če se je človek naučil, v duhu preskočiti svoje pogosto ponavljano ime, je spoznal, da so se prav za prav proslavljale ideje, ki so večje in mogočnejše od umrjokega človeka. Ko sem poslušal govore in deklamacije, petje in glasbo, gledal nastope sodelujočih in vedenje družbe, me je prešinilo veselje, ker so bili navzoči tudi gostje, ki še niso dolgo med nami. Mnogo so že opazili po naših nasebinih, kar jim doma ni bilo znano. Na tem banketu so pa videli malo slike ameriške Slovenije, ki jim gotovo ostane v spominu tudi tedaj, ko se vrnejo v srečnejši dom. Program je bil in je moral biti strogo določen, a vendar sem se moral brzdati, da nisem skočil na noge in zaklical: "Glejte, prijatelji iz stare domovine, kaj so Slovenci v tej deželi naredili iz sebe! Prišli so iz revščine in teme, ubežali so zatiranju in zasramovanju. Često ste jih imenovali izgubljeni sinovi in naredili križ kakor čez slab račun. Glejte, tu so vstali iz ponižanja in noči. S svojim trudom, silnim trudom, ki jim je ožuljil roke in upognil pleča, so se dvignili in dali svojim otrokom, česar sami nikdar niso uživali, pogledajte zdaj to ameriško Slovenijo, poslušajte njene glasove! Majhna je, a svoji prvotni domovini dela čast z delom svojih rok in s plodovi svojih umov. Kadar vzide sonce in se vrnete, lahko sporočite osvobodjeni domovini, da njeni sinovi in hčere niso izgubljeni ..."

Da, zato sem bil hvaležen Cankarjevi ustanovi, da je priredila ta banket.

Dobro vem, koliko dela in požrtvovanja je bilo spojenega s tem. In moja hvaležnost gre vsem, ki so pomagali, da je bil uspeh tako popoln. Vsem, prav vsem, prirediteljem in vodjam, govornikom in recitatorjem, pevcem in glasbenikom, gostom, ki so se udeležili in onim, ki bi se bili radi, pa so bili zažrtani, vsem, ki so se trudili s

pripravi vsake vrste, ženam in dekletom, ki so kuhale, pekle, cvrle, stregle pri mizah in opravile toliko neopaženega dela, organizacijam, ki so priskrbele krasne cvetlice in deklicam, ki so mi jih prinesle, vsem, ki so mi prišli stisnit roko in — kajpada vsem v stari nesrečni domovini, o katerih vem, da čutijo enako kakor tukajšnji prijatelji in tovariši, vsem, ki delajo in se trudijo in se bojujejo za svobodo in pravičnost, za dobroto in lepoto, vsem, ki pomagajo Ameriki do zmage in s tem pospešujejo, prepoved sveta, moja iskrena, iz globočine srca zajeta hvala!

Etbin Kristan.

Vesela naznanila

V fari sv. Vida bomo imeli v bližnji bodočnosti par veselih in slovesnih praznovanj. Vršili se bosta dve novi maši, kar bo nedvomno velikega pomena pa tudi častno za faro in za vse katoličane v Clevelandu in drugod, kajti, kar se ne more vršiti v stari domovini v teh časih se nadaljuje tu v novi naši domovini v veselje našega naroda.

Eden od novomašnikov bo iz družine Zorcove (Surtz), poznane družine, ki je svoje čase imela svoj dom na Norwood Rd., ki je brat Frank Surtza odvetnika in uradnika pri SDZ in brat tajnika Slovenske The North American Banke, Joseph L. Surtza, in še drugih bratov in sester. O njem bo sledilo popis malo kasneje, ko bo določen čas za njegovo novo mašo.

Danes naj pišem pa o novomašniku, Rev. Bonaventura Bandi, O.S.B. (Benediktine). Njegovo pravo ime je, Lawrence Rudolph Bandi, starejši sin v nasebini dobro poznane družine, sedaj stanujoče na 1017 E. 72. Pl. v Clevelandu, Ohio.

Oče novomašnika je doma iz vasi Prebenge faro Dolina pri Trstu. — Očeta poznamo po njegovih delih in dopisih. — Mati je rojena v Jolietu, Ill. Je tretja hči pokojnih zakoncev Stefana in Ane Jakša doma iz Vrtače pri Semiču na Dolenjskem, p. d. Ivčkovca, ki sta živela že pred 50 leti v Jolietu, Ill.

Starša novomašnika sta se poročila v mestu New Yorku, N. Y., leta 1913, poročil jih je sedaj že pokojni pater Anzelmu Murn O.F.M.

Novomašnik je bil rojen 26. aprila 1914, v Brooklynu, N. Y. Leta 1916 je kot 2 letni deček prišel s starši v Cleveland, O. Leta 1920 je stopil v šolo sv. Vida, kjer je bil vedno eden najboljših učencev v šoli. Leta 1925 je postal mašnikov strežnik pri fari sv. Vida in je bil mašnikov strežnik do odhoda v semenišče.

Leta 1928 je graduiral iz šole sv. Vida, na to je stopil v Cathedral Latin High School, katero je dovršil z vsem odlikovanjem leta 1932. Na to je pohajal dve leti v John Carroll Univerzo. In, usoda je hotela, da je mogel poskusiti tudi življenje delavca v tovarni za dobo dveh let. V vsem tem času ni obupal, ampak, bil je vedno bolj zavzet za duhovniški stan, po katerem je hrepenel vsa leta od mladosti. On je imel za to poklic in temu je seditil in tudi dosegel, kar je tako iskreno želel in iskal.

Dne 5. junija 1936 je stopil v red sv. Benedikta v Opatiji sv. Križa v Canon City, Colorado. V vseh 6 letih bogoslovni študij je poučeval vsilje šole in vodil teološke in športne šole v poletnem času, za kar si je pridobil veliko priznanje med učenci in prdestavniki.

Leta 1938 je dovršil noviciat ter napravil prvo obljubo, (simple vows), leta 1941 je pa dal zadnjo obljubo (solemn vows), na to je meseca decembra istega leta postal diacon. Posvečen v duhovniški stan bo v soboto, 16. maja, v Opatiji sv. Križa v Canon City, Colorado in v nedeljo, 31. maja, ob 10 uri bo imel prvo novo sv. mašo v svoji farni cer-

Če verjamate al' pa ne

Kaj sem vam že kaj povedal o našem najnovejšem bordarju? Menda še ne. Se reče, saj kvi sv. Vida.

Novomašnik je častni član društva Najsvetejšega Imena. (Holy Name Society) fare sv. Vida, bil je tudi ustanovnik istega in prvi tajnik. Tudi član dr. sv. Vida No. 25. KSKJ in član Slovene Young Mens Club No. 36. SDZ.

V kolibor je dosedaj znanega, bo on ostal tam za poučevanje drugih v šoli do 28. maja radi pomanjkanja drugih učnih moči, na to bo z brzovlakom hitel na svoj veseli in srečni dan, s katerim bo razveselil, ne samo svoje starše in sorodnike, marveč bo razveselil vse farane fare sv. Vida in še druge rojake širom Amerike, ki bodo gotovo veseli takega dogodka med nami.

Tu je rezultat prave vzgoje, da si mati in oče tega sebi ne pripisujeta in odklanjata, da je kaj njihove zasluge, ona dva trditelja, da je to poklic, da je sin postal duhovnik. Vendar, mi, ki poznamo družino očeta in mater Bandi, vemo tudi, da je veliko njih zasluga, da bo njih družina in slovenski narod zopet eno stopinjo višji v pravi kulturi. Materina verna molitev veliko premore. Naše čestitke! Bog blagoslovi vsa njegova pota!

Vaš prijatelj,

Iz zgodovine Alžira

Že česar Karel V. je leta 1541 na prošnjo tedanje Evrope odposlal čete v Alžir zoper morske razbojnike, ki spričo njih ni bila nobena plovba več varna. Toda ta kazenski pohod od 20. — 27. oktobra 1541 se je klavirno ponesrečil. Posledica je bila ta, da je piratsko gnezdišče še bolj nesramno ogrožalo Sredozemsko morje in vse obrežne pokrajine. Evropa je morala še desetletja prenašati roparske pohode severnoafriškega piratskega vladarja v Alžiru. Še več: čez 20 let nato, l. 1561, je bil po močnejših nasprotnikih pobit tudi novi španski ekspedicijski zbor. Vileti je bilo skoraj, ko da se Evropa ne bo mogla nikoli popolnoma iznebiti tega stvara, ki je uničeval in razjedal zahodnoevropsko kulturo. Šele čez nadaljnjih 120 let so se to pot odločili Francozi (pod Ludovikom XIV.), da so odločno navalili na Alžir. Ko se je Francozom posrečilo, da so po drznih načrtih mladega, bistroumnega tehnika Bernarda Renauja začeli graditi bojne ladje, ki so bile opremljene z močnejšimi za bombardiranje nasprotnika, so se pripravili, da bodo z bombami s pomorske strani zloмили trdnjavni odpor piratske trdnjave Alžira. S posrečenim bombardiranjem 25. julija 1682 se je polovica mesta spremenila v pogoščino. Alžir je bil pripravljen sprejeti mir, toda Francija to pot ni bila voljna, da bi ustavila kaznovanje pomorskih razbojnikov. Bernard Renau je izboljšal svoje ladijske topove in je dosegel še večjo možnost streljanja v daljavo. Njegove bombe so 26. in 27. junija 1683 tako zažgale roparsko trdnjavo, da so si zdaj piratje morali dati mirovna pogajanja narekovati. Poglavitna pogoja za to sta bila takojšnja izročitev vseh iz Evrope izhajajočih sužnjev in velika odškodnina v denarju.

Nerazumljivo je le to, da Francija ni takrat razdejanje trdnjave uporabila za to, da bi kratko in malo uničila oblast roparske države. Že takrat bi bila morala Francija pomisliti na trajno zasedbo tega ozemlja.

Pod vrhovnim poveljstvom maršala d'Estreja so sicer Francozi čez pet let nato v tretje napadli Alžir, ki je bil spet deloma porušen, toda Alžir niti malo ni trajno zasedbo tega ozemlja.

Pod vrhovnim poveljstvom maršala d'Estreja so sicer Francozi čez pet let nato v tretje napadli Alžir, ki je bil spet deloma porušen, toda Alžir niti malo ni trajno zasedbo tega ozemlja.

Pod vrhovnim poveljstvom maršala d'Estreja so sicer Francozi čez pet let nato v tretje napadli Alžir, ki je bil spet deloma porušen, toda Alžir niti malo ni trajno zasedbo tega ozemlja.

Pod vrhovnim poveljstvom maršala d'Estreja so sicer Francozi čez pet let nato v tretje napadli Alžir, ki je bil spet deloma porušen, toda Alžir niti malo ni trajno zasedbo tega ozemlja.

sem mislil molčati, pa me nekaj pri strani bode in moram na dan, da mi bo odleglo. Naš novi bordar je rujave in bele barve, prilično kosmat in zna vse, samo govori mi zna. Pa saj je še mlad in se še lahko nauči.

K hiši sem ga dobil tako, kot sem dozdal dajal od hiše svoje pse. Se reče, saj jih nisem dajal, ampak so šli sami, ker so se preobjedli prefinega glajštanja, ali pa jih je kdo snel. Bog obvaruj, da bi koga dožili.

Tako sem se nekega večera vozil nekje po Clevelandu (celozura mi prepoveduje povedati natančen kraj), ko sem zapel na cesti lepega psa, ki je vidno taval brez vsakega cilja in smotra po svetu. Lahko me goče, da je bil na vojnem al' pa na ljubezenskem pohodu, če ni šel mar v "fremd." Pa sem ustavljal avto, da si psa ogledam, ker je bil res lep. Lahko se pravišam, da nisem imel nobene drugega namena, morda celo slabega namena.

Ali je hotela usoda, ali je nanesel slučaj, da so se vrata pri mojem lavtu ravno tedaj odprla, (absolutno sama od sebe) in kaj vem, kaj je psa milelo, da je skočil skozi odprta vrata v avto.

In kaj ni zlomek, da je pravi tedaj potegnila močna sapo sem od jezera (od jezera, ki je vedno zelo hude sape), ki je vrata zaloputnila. Pa sem jo poglaj. Kaj mislite, da bom stal vso noč na nepoznani ulici, vas vprašam? Pri tem sem pa popolnoma pozabil, imam s seboj nepovabljenega pasažerja. Šele, ko sem prišel domov in sem stopil iz avta, sem v svojo grozo videl, da sem pripeljal domov tujega psa.

Lahko mi verjamate, da sem se prijel za glavo in nisem hotel, kaj bi napravil. Pa je bil bom napravljen? Nič, pustil sem psa na dvorišču, pa naj kamor hoče in sem šel v kuhinjo. Ker sem zelo počasn človek, ne kak hudournik, vrata vedno zelo počasi odprem in se zelo počasi zaprem. Tako se je zgodilo, da je bil vsled moje počasnosti pes prej v kuhinji kot jaz.

Meni so lepi nauki našega očeta vedno v živem spominu, ki so me učili, da ne smem nikoli nasebini človeka (ali psa) nikoli spoditi od hiše, dokler ga ne napasem. Tega se vedno držim, še bolj pa naša Johana, ki je imela takoj v roki dober kost, ki je jaz radi svojih slabih zob nisem mogel prebiti in v dveh minutah je bilo sredi njeno večno prijateljstvo med novim vasovalcem in našo družino.

Ampak po pravici rečem, vest me je pekla. Zato sem sklenil kljub protestu naših dveh ta malih, da dam psa na eno priliko, da gre domov, sem ga drugo jutro peljal na dvorišče. Vendar sem ga vsak slučaj privezal na močno vrvico, ker je bilo znan, da ni v nočem sem se bal, da bi pes bi se hotel slučajno ukoristiti pri nas, ne znal nazaj v hišo. In res ni hotel nikamor pa je tako zdaj kar naš.

Sklicam sem bojno posvetovanje vseh članov naše družine, ne, da damo psu ime. In jimy je rekel, naj bo Brownie. Brownie je. Pri nas ima oči.

ločilo besedo Jimmy. Od svojega 5. leta (samo to takrat se mi na svete čase svetel kaj v glavi izza mlade leti) sem imel v svoji posebi menda že par sto psov vseh mogočih pasem, ampak rečem, pa, da takega še nisem imel. Samo eno napako ima in to je precej huda, zaležanje v namreč. Naša Johana se ne je tako zamerila, da že dva dni ne govori. Pa o tem morda drugi še kaj.

Bolivija je bila prej poznana tudi pod imenom "Peru."

SATAN IN ISKARIOT

Po nemškem izvirniku K. Mays

Tati, ki pojdejo z menoj, morajo biti izvršni jezdec. V boju mora biti potegnuti kočijo strmini, trdo za Mogolloni morali jezdit. Strmina kamenita in vaši konji niso vožnje. Vse mogoče se morajo pripeti.

Pravljaj, dobre jezdec poje. Vaših spretnosti v jezdu pa ne poznam. Vlač Bistro oko vas bolje pozna. Sam naj mi jih izbere. Bistro oko se je lotil kočije, težavne izbire. Saj ni nobenega svojih ljudi zapustaviti. In vendar bi radi vsi šli z menoj. Pa naj jih je šest skupaj, ne da bi drugi užaljeni.

Pravljaj smo se. Ojso smo pripravili konja, pripeljala kočijo k Bisti, vajena sta bila voza. Da pripelje poldivje indijance, bi nam bili oje gozdomili. Indijanski konji vajeni voza. Tudi jermine je bilo precej dobro in v Prednji konji niso posebnosti opreme, lasno privezali k ojesu in koleno na podrsnico.

Je bil zaprežen, jezdec pripravljeni. Je prišel Emery odne in rekel z nenavadno resnim glasom:

Ali ne more kdo drug sesti na konja? Ali se moraš pa ti izpostavljati sovražnikom?

Najbolj vobče ne bodo mnogi. In vsaka krogla je zadena, kakor veš!

Ne tako hudo! sem ga rekel. "Skušaj bom v vojni kormogloče blizu in trga sovražnikom. Potisnil jih na Ploščad. Prestrašeni zmedeni. Strah in zmeda naša zaveznika, niti ne bodo na streljanje." Pa ti želim vse najboljše. Največ uspeha!

Je se povrneš?"

Stirih urah, mislim, bo pri kraju.

Je se v štirih urah ne prišlo?"

Se moralo že čisto kaj zmeda pripetiti, da bi se vaj sela ti pošljem. Če ne, pride Winnetou."

Je gledal pa dejal: "Vidi to, Charley, stori to! Bom pričakoval tvoje prihod!"

Poročam ti Meltona! Na konji, odkar je zvedel, da so bili rešeni. Naj se zgrozi, uiti ne sme! Rajši rešeni kroglo v glavo!"

Je skrbil se! Dunker ga ni bil za trenutek ga ne izpred oči! Prej si da reči roko ko pa da bi nje rešil!"

Je pomolčal.

hm!" je pokajal ter obotavlja se: "Se ne bi ti prosil, če mi ne boš povedal!"

Je odgovoril: "Preveč, ljubi, stari. Veš, to okoli živim, da bi rajši zrl živi obraz ko pa tebi v umu." Je odgovoril: "Preveč, te prosim! Ne mi to, Charley, he, ja so mu zalile oči, dobre prijetelju —"

Je prečno je gledal, vse kar se mu je zdel moj obraz sem bil v resnici. Je odgovoril: "Saj ti, dobri Emery, za Bisti! Bodij uverjen, da bom slepo podajal v nesvojo svetlo, ki želijo, da bi človeka prinaša le blagoslov, njemu samemu pa prokletstvo. Smešna, tista njegova ponudba. Svoboda bi mu naj dal za novico, ki sem jo že davno vedel —"

si s tem lahko pridobim velik uspeh, nočem zaostati. Pogumen človek več doseže ko omahljivec in strahopetnež.

Torej nič se ne skrbi! Farewell, stari levar!"

Pa je prišla še Marta. Z boječim glasom je začela: "Nekaj se pripravljaj — Tu pa tam slišim besedo, ki iz nje posnemam, da se nameravate podati v veliko nevarnost — Nujno vas prosim, povejte, ali je res?"

"Ni čisto res. Peljal se bom z vašim vozom na Ploščad v canonu, druga nič."

"Na Ploščad v canonu —? Kjer bo odločilni boj —? Torej menda uvažal?"

Z velikimi, plašnimi očmi je strmela v mene.

Veselo sem se ji nasmejal.

"V smrt —? Kaj še! Take besede vam narekuje le prazen strah! Najbrž ne bo druga, ko da bom moral posredovati med Mogolloni in Nijorami. In taka vloga res ni prenevarna."

"Bog naj vas čuva! In vedite, da je nekdo tukaj, ki vas spremlja njegove vroče želje!"

Še bič sem potreboval. Močen lasso sem zložil na kratko in ga spletel v gibčen bičevnik, na njega pa privezal dolg, tenek jermen in bič je bil gotov.

In tedaj se je oglasil še nekdo. Jonatan Melton je poslal po mene, nujno da bi rad govoril z menoj, je dejal.

Stopil sem k njemu. Temno me je gledal.

"Vidim, da odhajate — V boj?"

"Da."

"Denar boste vzeli s seboj?"

"Čemu vprašate?"

"V nevarnosti bo!"

"Kako to?"

"Izgubite ga lahko. Ali pa vam ga kdo odvzame — Tudi pokvariti se utegnejo papirji."

"Ne bojte se za denar! Pri meni je varen."

"Ni varen!"

"Bi le rad vedel, kaj se mu bo zgodilo —"

"Ne bode se več vrnili! V smrt greste!"

Nasmejal sem se mu.

"Ste šli med preroke?"

"Le rogajte se mi!"

In preče je pridjal:

"Pa — rešil bi vas, če mi ne kaj obljubite."

"Vi —? Mene —? Rajši sami sebe rešite!"

No, kaj pa vam naj obljubim —?"

"Svobodo."

"Tako —? In kako me bode rešili?"

"Izdal vam bom načrte Mogollonov."

"Izdali —? Svoje prijatelje in zaveznike —? Ponudba je vredna vas in Meltonov vobče!"

Pa ne potrebujem je! Že dolgo vem, kaj nameravajo Mogolloni in kake načrte imajo."

"Ničesar ne veste!"

"Vem! Bil sem v njihovem taboru pri Beli peči, ko so se posvetovali o bojnem pohodu. In tudi predčerašnjim sem čul, kaj sta se pogovarjala z Judito pri studencu ob Kačjem hribu."

Mogolloni so namenjeni v Temni dol. Pa pripravili smo se, da jih zajamemo že spotoma. Nobeden nam ne bo ušel. Že v nekaj urah vam bom lahko sporočil, da smo zmagali."

Šrdito je siknil:

"Pa sedite v kočijo in se peljite k vragu v pekel ter ostajte pri njem na vse veke!"

Obrnil se je v stran.

Šel sem. Besedice odgovora si ni zaslužil.

Tako voščilo iz ust takega človeka prinaša le blagoslov, njemu samemu pa prokletstvo. Smešna, tista njegova ponudba. Svoboda bi mu naj dal za novico, ki sem jo že davno vedel —"

1942	MAJ	1942
Sa	Mo	Tu
3	4	5
10	11	12
17	18	19
24	25	26
31	1	2

KOLEDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

MAJ

9.—Podružnica št. 50 SZS plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma.

10.—Duguesne University tamburaški orkester priredi koncert v avditoriju SND.

10.—Podružnica št. 10 SZS bo imela plesno 15-letnice ustanovitve in bo priredila Materinski dan v Slovenskem domu na Holmes Ave.

10.—Mladinski pevski zbor Črički priredi koncert in Materinsko plesno v SND na 80. cesti, začetek ob štirih popoldne.

23.—Sunny Ray orkester priredi ples v Twilight Ballroom.

24.—Mladinski pevski zbor Kanarčki priredi koncert in ples v SDD na Prince Ave.

JUNIJ

7.—Društvo sv. Reš. Telesa fare sv. Lovrenca priredi piknik na Basta's Grove.

14.—Društvo sv. Križa, št. 214 KSKJ priredi piknik na 6818 Denison Ave.

21.—Piknik društva Kola hrvatskih sinova in hčeri sv. Juraj broj 81 in Hrvatske ženske organizacije št. 14, na James Rybaka farmi, 6249 Turney Rd. Garfield Heights.

21.—Društvo Napredek, št. 132 ABZ priredi piknik na Stuškovi farmi.

28.—Pevski zbor Sloga priredi piknik na Stuškovi farmi.

JULIJ

12.—Pevski zbor Zvon priredi piknik na prostorih Doma zapadnih Slovencev na 6818 Denison Ave.

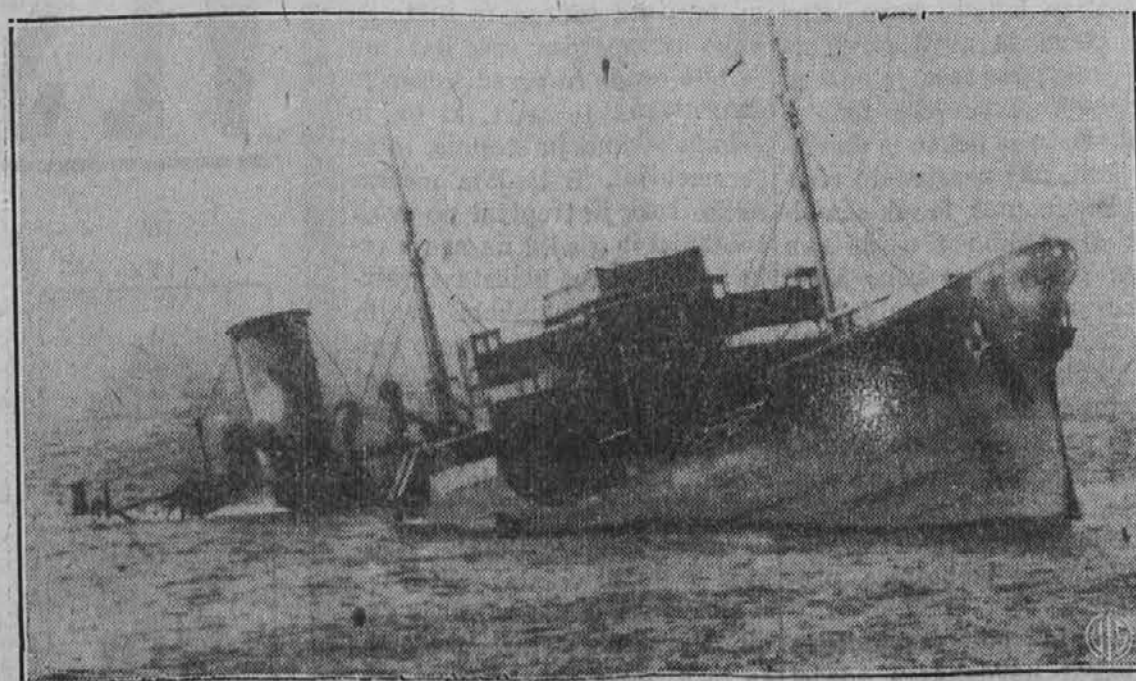
12.—Slovenska zadružna zveza priredi piknik na farmi S. N. P. jednote.

19.—Pevski zbor Slovan priredi piknik na farmi SNPJ.

AVGUST

Ministrski predsednik Anglije, Winston Churchill, si ogleduje čete, ki so znane pod imenom "Commandos" in ki so nastanjene v južnem delu Anglije. Vsi vojaki imajo obraz namazane z neko črno tvarino, da jih je težje opaziti ponoči.

Zadet od nazijskega torpeda se je pogreznil naš tanker v bližini georgijske obale. Mornariški tajnik Knox je obljubil, da se bo to potapljanje, od strani nacijske, kmalu nehalo, treba je samo malo potrpljenja, da bom o imeli dovolj podmornic in letal z zmogljivimi voditelji na razpolago.

31.—Društvo sv. Katarine, ZSZ, plesna veselica v avditoriju SND.

31.—Slovenska zadružna zveza priredi plesno veselico v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.

NOVEMBER

1.—Glasbena Matica, opera in ples v avditoriju SND.

7.—Društvo Clairwoods, št. 40 SDZ ples v avditoriju SND.

14.—Društvo Slovenec, št. 1 SDZ plesna veselica v avditoriju SND.

15.—Mladinski pevski zbor Črički priredi ob 4 popoldne koncert v SND na 80. cesti.

15.—Mladinski pevski zbor SDD na Waterloo Rd. ima prireditev v SDD na Waterloo Rd.

IZ ZGODOVINE ALŽIRA

(Nadaljevanje z 2 strani)

bili uničen. Nasprotno! "Dei iz Alžira," kakor se je uradno imenoval piratski vladar v začetku 18. stoletja, je vrgel l. 1708 celo špance iz Orana in je postal neodvisen spriču turške nadoblasti. Najhujšo vojaško in moralno klopoto pa so španci dobili, ko so se leta 1775 vendarle spravili na to, da bi s kopnega ponovili napad, kakršnega je Karel V. tvegala in izgubil leta 1541. Če bi bili prežeti s potrebnim napadalnim navdušenjem, bi bili tudi uspeli, zakaj general O'Reilly je imel približno 22.000 mož na razpolago. Temu primerno je bilo opremljeno tudi vojno brodovje pod poveljstvom p. d. m. rala Castejona. Vsebovalo je 44 bojnih ladij in 340 prevoznih ladij, kjer je bila pehota. Tudi letni čas je bil primeren za uspešno vojskovanje. Prekrasno vreme je sprejelo brodovje, ko se je pojavilo na alžirski obali. A namesto da bi koj začeli bombardirati mesto in bi koj v varstvu ladij spravili čete na kopno, so se španske ladje osem dni (od 30. junija do 8. julija 1775) vozari le gor in dol ob obali, da bi piratom bolj imponirale. Alžirski Dei je baje takrat dejal, da je imel ves ta sijajni pohod za nekakšno "španijado," s čimer je hotel reči, za vojno igraro, ki se je na vso moč ponašala, da je

potem tem bolj klavarno podlegla.

Ko so španci na ta način pripravili mnogo dragocenega časa, so se slednjič odločili, da 8. julija ob dveh ponoči izkrcajo svoje čete. Ob petih zjutraj so bili že v bojnih vrstah in so začeli napadati, vendar so napravili toliko taktičnih napak, da navzlic temu, da jih je bilo mnogo več kot Alžircev, niso dosti opravili. Slednjič so zašle napredujoče španske kolone v ogenj svojih lastnih topov in so utrpel take izgube, da so že krog 10 popoldne prenehale napadati in so se začetle v svoje šotore ob morju. Popoldne ob dveh pa so dobili Alžirski korajžo in so začeli s topovi obstreljevati počiva joče špance v šotorih. Drugo jutro so se Alžirski neznanoski začudili, videč, da je špance z ladjami vred vzela noč! Mimo tega so bili tako hiteli vkrcavati se, da so pustili na obali veliko svojih ranjencev. Te reveže so pirati na najokrutnejši način poklali. Alžirski Dei je plačal za sleherno glavo pet zlatnikov.

Sodobniki niso mogli razumeti te prenagljene vrnitve španskih bojnih sil, kar je bilo v dvojno škodo: ugled španske države se je pri vseh narodih zmanjšal, dalje pa je dobilo severnoafriško piratsko ljudstvo v Alžiru, Maroku in Tunisu novo pobudo za svoje razbojniške napade, kar je bilo v zasmeh vsej civilizaciji. Kakor piše tedanje poročilo, so bili nesrečni prebivalci na obalah Španije, Italije, Sardinije in Sicilije vsak dan v nevarnosti spriču morskimi razbojnikov, ki so ropali njihovo imetje in ki so tiste, ki niso mogli zbežati, odvajali v sužnost v Alžir. Celo Združene ameriške države so morale zaradi nedelavnosti evropskih držav poseči vmes in so poslale svoje ladje v Sredozemsko morje. Dasi se jim je posrečilo v pomorski bitki zoper pirate izvesti blokado proti Alžiru, je bil tudi zdaj prezgodaj "sklenjen mir" (3. julija 1815). Mirovni pogodbi so bili za razbojnike izredno ugodni: "Z obeh strani so dali drug drugemu vse ladje in ujetnike nazaj" — in vse je ostalo pri starem!

Naslednje leto pa je prišla Anglija na vrsto. Angleško brodovje pod vodstvo lorda Exmoutha se je aprila 1816 pojavilo pred Alžirrom. Najprej se je začel lord po naročilu svoje vlade pogajati z Deiji Alžira. Tunisa in Tripolisa glede na odpravo kupčevanja s sužnji, o predaji vseh vojnih ujetnikov (Alžir, Tunis in Tripolis so bili tedaj javno v vojni s kraljestvi Sardinijo in Neapoljem) in glede na priznanje Jonskih otokov Angliji. Dovedalo se je, da so Deiji sprejeli te pogoje, le Dei iz Alžira ni hotel nič slišati o koncu prekupčevanja s sužnji. A komaj je angleškega konzula vreči v ječo, govini, se je tedanj alžirski Dei tako daleč spozabil, da je dal angleškega konzula vreča v ječo. Umor 200 miroljubnih ribičev na koralah (med službo božjo) je treslo ko blisk z jasnega. Spoznali so neizogibno potrebo, da se je treba maščevati nad krvočno in krivoprisežno tolpo.

Dne 26. avgusta 1816 se je pojavil lord Exmouth, ki se je bil medtem združil s brodovjem holandskega podadmirala Van der Capellena, v drugič pred Alžirrom in je — ko so bili poostreni mirovni pogoji odklonjeni — začel z 2000 topovi težko streljati, da je bilo čez 6 ur vse piratsko brodovje uničeno in je bil porušen tudi velik del trdnjave. Lord Exmouth, ki je bil na svoji admiralski ladiji v prvi bojni vrsti, je bil sam ranjen v nogo in obraz. Alžirski so se hrabro branili in so prizadejali Evropejem 300 mrtvih in ranjenih. Dei se boja ni upal več nadaljevati. Priznati je moral vse mirovne pogoje: da je izpustil vse sužnje, plačal ves denar za odkupnine in za odškodnino za zaprtega angleškega konzula. Vsota za odkupnine je dosegla 382.000 pijastrov.

A tudi zdaj ni kazalo, da bo dosti bolje. Brezvestnemu Deiju alžirskemu še na mar ni prišlo, da bi upošteval mirovne pogoje kaj dalj časa. Čez pol leta po tem tako občutnem porazu se je Alžir že toliko opomogel, da je poslal enajst jako oboroženih piratskih ladij na morje. Spet so odvažali s seboj posadke napadenih trgovskih ladij v sužnost in nekoč so celo obglavili vse moštvo francoske ladje, ki je priplula z bogatim tovorom iz Orienta. Nato je Francija vendarle začela odločno čistiti morje. Francosko brodovje s 100 bojnimi in 75 prevoznimi ladjami je 14. junija 1830 priplulo pred Alžir in je napadalo z morja in s kopnega Alžirce tako uspešno, da se je moral Dei 5. julija 1830 končno le vdati. On in njegovi janičarji so smeli sicer svobodno oditi, a vse brodovje razbojnikov, vse topništvo (imeli so 1500 topov) in ves naropani "državni zaklad," 50 milijonov frankov, so dobili Francozi. Tako je vendar zdrknil zastor čez žaloigro in največjo kulturno sramoto Evrope, ki zaradi nje več ko 300 let ni bila varna plovba po Sredozemskem morju.

MALI OGLASI

Išče se ženska

Za oskrbo bolnika se išče ženska srednjih let; delo je samo 5 dni v tednu. Dobra plača. Vprašajte na 1185 E. 172. St. KE-3815. (106)

Išče se soba

Išče se opremljena soba ali stanovanje in hrana. Najraje kje med 55. in 70. cesto. Kdor ima kaj primerne najpusti naslov v uradu tega lista. (May 4, 11.)

Soba se odda

Ena soba se odda poštenemu fantu na 6515 Edna Ave. (104)

Farma naprodaj

Proda se farma 25 akrov; dobra poslopja, hlev v najboljšem stanju; na glavni cesti. Krasen gozd za piknike, ali za les. Pripravno za rejo kokoši, trgovino, plesno dvorano ali gazolinsko postajo. Vsa živina in orodje; 45 milj od Clevelanda. Pišite za podrobnosti na J. T. Watkins, Route 6, Rome, O. (104)

Farma naprodaj

Cene se višajo, mi pa gremo z njimi doli. Ta prilika je samo za par dni; 4 akre najlepših jabolk in hrušk, par akrov trte. V lepem kraju. Par milj od Euclida. Vsa farma meri 36½ akra.

Lawrence Petkovšek
6719 Richmond Rd.

(104)

Trgovina naprodaj

Proda se mesnica in grocerija; zmerna cena; jako dober promet; ena oseba lahko vse izvršuje. Za naslov vprašajte v uradu tega lista. (106)

Čistimo in oživimo!

Obleke, preproge, odeje, karpete, vse bolj fine robe, volnene ali svilene, čistimo in oživimo, da imajo isti pogled kot takrat, ko so bile nove.

Shramba (cold storage) za obleke in kožuhovalne (furs) samo 2 centa za en dolar zavarovalnine proti moljem, ognju ali tatvini; plačate jesen, kadar jih potrebujete.

Prihranite si 20 odstotkov, ako sami prinesete. Pridemo tudi na vaš dom iskat. Pokličite Henderson 7123.

Mervar's Dry Cleaning
Plant, Inc.

(Ustanovljena 1911)

5372 St. Clair Ave.

7801 Wade Park Ave.

(Apr. 21, 27, May 4, 11).

WIDGOY'S PHOTO STUDIO

485 East 152nd St.

Se priporočamo za izdelavo vseh vrst slik po zmerni ceni. Odprto ob nedeljah

RDEČA KOKARDA

ROMAN IZ VELIKE REVOLUCIJE

STANLEY WEYMAN

Ostali člani odseka so sedeli kakor na žarečem oglju.

"Mar je bil on edini?"

"Umorili so ga," je trpko rekel kovač; "naj zdaj trpe posledice!"

"Oni?" sem vzkliknil iz dna svojega gneva in usmiljenja. "Da, oni — a tudi vi! Vi ste krivi! Vsi, ki uporabljate najnižjo sodrigo, da bi strli svoje sovraženje! A vrsta pride tudi na vas!"

Nihče mi ni odgovoril; vsi so trdovratno molčali in vse oči so se umikale mojemu pogledu. Spoznal sem, da jim ne morem reči besede, ki bi jim šla do živega; zato sem se molče obrnil in planil po stopnicah. Vedel ali vsaj slutil sem, kam se je bila zagnala tolpa in odkod se je slišalo hrumenje in streljanje. Ubral sem jo naravnost proti Saintalajskemu dvorcu. Po mirnih ulicah, koder me je vodila pot, so se ženske z bledeimi obrazi radovedno sklanjale skozi okna; minil sem nekaj osamljenih postopajev; ves konec mesta je imel nasmejeno lice, le jaz sem tekkel vso pot, z ušesi polnimi zlovesčega hrupa in s srcem težkim od neznosnega strahu.

Naskakovali so Saintalajski dvorec! ... Kaj se je godilo z Denizo? In kaj se njeno materjo? ...

Njiju deh sem se spomnil šele pozno; a kakor hitro je prišla ta misel v moje mozgane, je ni moglo nič več pregnati. Srce se mi je krčilo, kakor bi hotelo zastati. Tedaj sem bil rešil Denizo samo zato? Sam v smrtni nevarnosti, sem jo bil iztrgal blazin seljakom, da

V BLAG SPOMIN

ČETIRTE OBLETNICE SMRTI PREJUBLJENE IN NIKDAR POZABLJENE HČERKE IN SESTRE

Agnes Zobec

ki je v cvetu življenja za vedno v Bogu zasjala dne 3. maja, 1938.

Draga hčerka in ljubljena sestra, prežgodi odšla si od nas, štiri leta hladni grob Te krije, in spomin nam žalosti srce.

Si v družinskem vrtu rastla, roža lepa kakor čar, rožo to predrago našo, božji vtirjal je vrtinar.

V nebeški vrt jo je presadil, da večno bo cvetela tam, v družbi srečnih se nahaja in prosil pri Bogu za nas.

Ljubljena hčerka in sestra, nemila smrt Te je iztrgala iz naše srede, toda spomina na Te nam pa nihče vzeti ne more in ostanemo v naših srcih do konca naših dni.

Žalujoci ostali:

FRANK in AGNES ZOBEC, starši.

FRANK, EDWARD in ALPHONSE, bratje.

FRANCES, VIDA, EMILY in ESTHER, sestre.

TETA in STRIC.

Cleveland, O., 4. maja, 1942.

pade zdaj v oblast mestne sodrge, tega izmečka človeške družbe?

Prestrašna misel! Zame tem strašnejša, ker sem se spotoma še bolj zavedel, da jo ljubim. Od "Treh kraljev" do Saintalajškega dvorca je bilo največ dve sto seznjev, a meni se je zdela ta razdalja brez konca. Bilo mi je, kakor da je minilo sto let, preden sem se ves zasopel ustavljal na kraju množice in pogledal preko mrgolečih človeških glav, da vidim, kaj se godi na oni strani.

Odgledlo mi je; množica se ni zmagovala. Obakraj Saintalajškega dvorca je zalivala vso širino ulice; toda pred dvorcem je bil prazen prostor, ki so ga obvladovali obleganci s svojim streljanjem. Zdal pa zdaj je planil iz množice poedinec ali gruča ljudi, da bi se s sekirami in železnimi drogovi zagnali na vrata; toda vselej je bruhalo iz strelnih lin, ki so bile napravljene v zaprtih oknicah, nekaj oblakov dima, in napadalcu so odleteli nazaj ali pa so v krvi obležali na razbeljenem tlaku.

Strašno je bilo gledati ta prizor. Čeprav se truma ni upala navaliti, jo je ob pogledu na ubite vodje vendar obhajala zverska besnost, pred katero bi se bil zgrozil največji junak. Ječanje ranjencev in pokanje strelav (zakaj tudi na strani ljudstva jih je bilo nekaj, ki so imeli orožje in so iz sosednjih hiš streljali na okna saintalajškega dvorca) je delalo sliko obloge še strahotnejšo. Komaj sem verjel svojim lastnim očem da gledajo vse to v Cahorsu, tem miroljubnem mestecu, ki že toliko let ni pomnilo nasilja; vpraševal sem se, ali bedim ali sanjam.

Toda moja osuplost ni dolgo trajala; s krikom sem se zagnal med množico in jel na vse kriplje pehati s komolci, da bi se preril do praznega prostora, čeprav nisem vedel, kaj naj tam storim. A tisti mah sem začutil, da se mi je nekdo obešil za laket in me potegnil nazaj. Obrnil sem se, da bi pobil samovoljneža na tla, zakaj bil sem kakor iz uma; ko pa sem spoznal abbeja Benoita, sem z radostnim vzklikom pobesil vzdignjeno roko in dovolil, da me je odvel iz gneče.

Njegov blede obraz je bil mrk in prepaden; toda čudovito naključje, ki naju je bilo zvelo, mi je vrnilo upanje.

"Vsaj vi lahko nekaj storite!" sem mu kriknul na uho, krčevito stiskaje njegovo desnico. "Odsek noče ničesar ukreniti, čeprav vedo, da je zločin. Zločin je, prijatelj! To menda izprevidite?"

"Kaj pa morem?" je zastokal.

Izvil mi je roke in obupno vzkliknil z njimi proti nebu.

"Ogovorite jih."

"Ogovorim naj jih?" je odvrnil. "Kakor da stekli psi odnehajo, če jih ogovorite! To ni mogoče, gospod. Danes bi ubili očeta in mater, če bi stopila med nje in njihovo osvetlo."

"Kaj pa hočete napraviti?" sem vzkliknil. "Kaj mislite storiti?"

Zmajal je z glavo; razumel sem ga, da ne misli storiti ničesar in tudi ničesar ne more. Vse moje bitje se je uprlo temu.

"Morate! Treba je!" sem kriknil obupno. "Klicali ste vruga, zdaj je vaša dolžnost, da ga ukrotite! Ali je to svoboda, ki ste nam govorili o njej

—? Ali je to tisto ljudstvo, ki ste se potezali zanj? Odgovorite mi in recite, kaj mislite storiti?"

Srdito sem ga tresel za komolec.

Zupnik si je pokrtil obraz z roko.

"Bog nam odpusti!" je zamrmral. "Bog nam pomagaj!"

Prvič in ediničrat v svojem življenju sem ga pogledal z gnevom in zaničevanjem.

"Bog naj vam pomore!" sem vzkliknil ves iz sebe. "Bog pomaga tistim, ki si pomagajo sami! Vse to ste vi zakrivali! Vi, da, vi! Vi ste to oznanjevali! In zdaj je na vas, da popravite svoj greh!"

Molčal je in trepetal. Strast, ki se je budila v meni spričo ljudske okrutnosti, mu ni dajala opore in nedostajalo mu je poguma.

"Dajte, popravite!" sem srdito ponavljal.

"Saj ne morem do njih," je zajekal.

"Tedad vam jaz utarem pot!" sem neusmiljeno odvrnil. "Za menoj! Slišite, kako divjajo? Čas je, da zaigra tudi midva svojo vlogo!"

Tucet strelav je počilo drug za drugim, skoro kakor salva. Njihovega učinka nisva mogla videti; toda zversko tuljenje množice me je opajalo. Kriknil sem abbeju, naj mi sledi, ter planil v metež.

Spet me je zgrabil, da bi me ustavil, in se z neizprosno trmo obesil name.

"Če hočete za vsako ceno tja, pojdite skozi hiše! Skozi hiše na oni strani!" mi je šepnil na uho.

Ko je to drugič ponovil, sem ga razumel; imel sem baš še toliko pameti, da sem šel z njim. Jadrno sva se izmotala iz gneče in planila v stransko ulico, ki je vodila ob zadnji strani hiš nasproti Saintalajškega dvorca. A midva nista bila prva, ki sva ubrala to pot; tudi nekateri podjetni uporniki so se je bili domislili in so tako zasedli okna, skozi katera so streljali. Zato sva našla vrata mnogih hiš odprta; iz njih se je razlegalo vpitje in preklinjanje tistih, ki so jih bili zasedli. Toda najina pot po ulici ni bila dolga. Zavil sem v prva vrata, ki so se mi videla pripravna, odrinil gručo prestrašenih žensk in otrok ter krenil naravnost proti izhodu na ulico.

Več moških z divjimi, od smodnika počrnjenimi obrazi je streljalo skozi okno v pritličju. Ko sem šel mimo njih, se je eden okrenil in me je zagledal. Zaklel je in kriknul, naj se ustavim, ker bodo aristokratje streljali name, če se pokažem iz hiše. V svoji razdraženosti se nisem zmenil zanj; trenutek nato sem stal na ulici, sam sredi praznega, žarko osolnjenega prostora. Na vsaki strani, petdeset korakov od mene, so se raztezale strnjene vrste množice, a pred menoj se je dvigalo pročelje saintalajškega dvorca v svoji mrki belini. Ko sem se pojavil, je šinil iz njega blisk muškete in kosmič belega dima.

Okoristil sem se z osuplostjo množice in dvignil roko. Nad mojo glavo je počil strel, za njim drugi; kos lesa je odletel od zelenih oknic hiše na oni strani. Nato je nekdo iz množice kriknul, naj prestanejo streljati; za trenutek je vse obmolnilo. Brez diha v ustih sem stal z vzdignjeno roko sredi žarke soparice. Prilika je bila čudežna, toda usta so mi bila izprva kakor nema in niso mogla izdaviati besede.

Nato pa, ko je začelo vstajati med množico zmeden mrmanje, sem izpregovoril.

"Možje cahorski!" sem viknil. "V imenu trobojnice, prestanite!"

Trepetaje od razburjenja sem kakor navdahnjen zdajci krenil proti oblegani hiši ter vprišol vseh odpel kokardo z zableka svoje suknje in jo obesil na trkalo glavnih vrat. Nato sem se obrnil.

"V ime trobojnice, naroda in cahorskega komiteta," sem kriknul na ves glas, da bi me vsi slišali, "vzamem v last to hišo in vse, kar je v njej. Njeni prebivalci pridejo pred sodišče in pravici bo zadoščeno. Vas pa, ljudje cahorski, pozovem, da se mirno razidete na svoje domove. Komitet ..."

Delj nisem prišel. Komaj sem bil izrekel to besedo, mi je prižvižgala mimo ušes svinčenka in se zarila za menoj v stenski omet. In kakor da je njen žvižg razbrzdal ves gnev množice, me je mahoma ogrnilo srdito rjovenje. Nekateri so mi žvižgali, drugi so me psovali, tretji so tulili: "Doli izdajalec!" in "Obesite ga na svetilnik!" Ta burja ogorčenja je porušila nevidne zatvornice; množica se je usula z obeh strani in navalila na vrata v strnjeno gručo, ki me je mahoma pogoltnila in odnesla s seboj.

Mislil sem, da me bodo raztrgali na kose; a namestu tega so me samo neusmiljeno zbili in pahnili v stran. Izgubil sem se v vrtincih človeške reke, ki je butala ob vrata, padala vse vprek in udrihala drug po drugem v besnosti svojega zaleta. Na stotine nog je teptalo pravkaršnje ranjence, toda nihče se ni zmenil za njihovo vpitje. Še dvakrat je počil iz hiše strel, in oba sta zadela; a gneča pred vrati je bila tolikšna in besnost naskakovalcev tako slepa, da ni nihče opazil lastnih tovariših.

Prijel sem se za železno ograjo stopnic, kamor so me bili pritisnili, in se z veliko težavo ustavljal na mestu. Toda ganiti se nisem mogel nikamor; ostal sem, kjer sem bil, ter z grozo čakal razpletka drame, med tem ko je tolpa razsajala okoli mene. Naposled so se polnila v vratih razkrala in podrla. Najspretniji napadalcu so planili v vrzel. Toda okvirje vrat je še viselo na težajih in jih je oviralo, da niso mogli v hišo. Naposled je odnehala tudi ta zapreka in vrata so se ropotaje podrla v vežo. Vrgel sem se v hudournik in sreča mi je dala, da sem prišel med prvimi v dvorec, ne da bi bil pal, kakor se je zgodilo nekaterim.

Moj namen je bil, da prehitim ostale in dospem pred njimi na vrh, tako da bi se vsaj boril za Denizo, če je že ne bi mogel oti. Zakaj obča razburjenost se je bila lotila tudi mene in kri mi je kar vrela v žilah. Nikomur iz množice se ni bolj hotelo ubijati nego meni. Toda ko sem prišel do znojža stopnic, sem z ostalimi vred zagledal oviro, ki nas je ustavila na mestu.

Ta ovira je bil gospod de Gontaut, ki se je v tej uri skrajne opasnosti povzdignil nad samega sebe. Čisto sam je stal na stopnicah in z viška smehljalje se zrl na napadalce. Vsaka sled neobglednosti in lahkomiselnosti mu je bila izginila z obličja, ki je izražalo samo še otmennost in hrabrost njegovega stanu. Videl je, kako se maje njegov svet, kako ga zalivata sodrga in blato in kako se pogreza vse, kar mu je bilo drago in zaradi česar je živel; videl je smrt, ki ga je čakala ob znojžu stopnic, in se je smehljal. S tankim mečem preko roke je trepljal po svoji tobačnici in gledal na nas z vrha; to ni bil več blebefavi, vetrnjaški in v plehkobi svojih spletkarskih istorij in soje epikurejske vere malone klavirni baron de Gontaut; bil je ponosen plemič, gotov samega sebe, z očmi polnimi izzivajočega poguma.

"Aha, psi!" je dejal. "Radi bi si zaslužili večala, jelite?"

Nekaj sekund se ni nihče ganil. Navzočnost starega plemiča in njegova neustrašnost stali tudi najbolj zakrknjenim do živega; z odprtimi usti so bučljili vanj, ukročeni po njegovem pogledu. Nato se je zga-

nil. Z odmerjeno kretnjo, kakor pozdraviš nasprotnika pred dvobojem, je dvignil ročaj svojega meča in naperil konico proti nam.

"Dajte, dajte," je rekel z glasom polnim trpkoga zaničevanja, "ne obotavljajte se. Kdo izmed vas bi rad prvi v pekel? Enega vsekako pošljem k vragu."

Čar je bil razbit. Tucet zlikovcev se je tuleč zagnalo po stopnicah. Videl sem, kako je jeklena ostrina enkrat, dvakrat svetlo blisnila v zraku in kako je eden izmed napadalcev omahnil nazaj ter se zakotalil tovarišem pod noge. Nato se je vzdignil ogromen železen drog in usekal po nasmejanem obrazu; stari plemič se je zrušil brez glasu v toči udarcev, ki so ga v malo trenutkih izpremenili v krvavo truplo.

Vse to se je zgodilo kakor bi trenil, tako da nisem utegnil skočiti vmes. Trenutek nato se je kakih dvajset mož s strašnim rjovenjem zapodilo preko njegovega trupla in po stopnicah navzgor. Dohitel sem jih. Na levi in desni so bila zaklenjena vrata, prekrita s slikarji po Watteaujevemu načinu. Vtrli so jih v trenutku in divja tolpa se je razlila po razkošnih sobanah, uničujoč spotoma vse, kar je našla, ter besno razbijaje vaze, kipe, kristalino in minijature. Z magoslovnim vpitjem so vdrli v veliki salon, ki je bil že sto in sto let kraljestvo ljubkosti in prelesti življenja, in njihove cikle so zaropotalo po zlikanih parketih, ki so jih tako dolgo božale samo vlečke krasnih žena. Vse, čemur niso vedeli rabe, so strgali z mesta in vrgli na tla; v nekaj trenutkih so bila velika beneška zrcala razbita na kose, slike preluknjane in razcefrane, knjige zmetane skozi okna na cestni tlak.

Od tega prizora nisem veliko videl, ker sem se bil ustavljal na hodniku. Videl sem le to, da beguncev ni bilo v teh prostorih; zato sem planil po stopnicah, ki so vodile v drugo nadstropje. Vzlic neznanosti moje zamude so me bili drugi že prehiteli. Ko sem prispel na hodnik, sem zagledal pred seboj tri neznance, ki so prisluskovali pri nekih vratih. Eden izmed njih me je zagledal in se je ozrl.

"Tukaj so!" je zakričal. "Slišal sem ženski glas! Nazaj!"

Tako govoreč je zavpil velike železne klešče, da bi razbil vrata.

"Stoj!" sem kriknul tako zapovedujoče, da je nehote pobesil orodje. "Stojte! V imenu komiteta vam ukazujem, da pustite ta vrata pri miru. Ostala hiša je vaša. Plenite po njej, kakor komu drago."

Možje so me nezaupno merili z očmi.

"Strela božja!" je vzrojil eden izmed njih. "Kdo pa si?"

"Odsek za javno blaginjo!" sem odgovoril.

Besnež je dvignil pest in jel psovati.

"Poberite se!" sem zavpil srdito. "Če ne, vas dam vse obesiti!"

"Hu, aristokrat!" me je nahrulil.

In že je povzdignil glas: "Semkaj, tovariši, semkaj! Aristokrat! Arisokrat!" je zatlulil.

Na te besede je prihrumela

po stopnicah dvajsetorica njemu podobnih. Še trenutek in bi me bili zgrabili: a tedaj sem z obupnim gnevom planil na tistega s kleščami, iztrgal mu jih iz rok in ga bliskoma pogoltna la.

(Dalje prihodnjik.)

Prijatelj's Pharmacy
SLOVENSKA LEKARNA
Prescription Specialists
Vogel St. Clair Ave. in E. 8th
ENDICOTT 4212

Operacijska soba na bojnem polju. Polkovnik Schwartz iz Fort Worth, Texas, stoji pred operacijsko sobo vojaške bolnišnice v džungli nekje na Bataan otoku. Slika je bila vzeta pred prihodom Japoncev. Njegova zdravniška obleka bi presenetila marsikatero mestnega zdravnika, a vojaški zdravniki delajo skoro čudeže za bojno življenje.

ŽENINI IN NEVESTE!

Naša slovenska unijska tiskarna vam tiska krasna poročna vabila po jako zmerni ceni. Priidite k nam in si izberite vzorec papirja in črk.

Ameriška Domovina

6117 St. Clair Ave.

HENDERSON 0623

VESELICA

bo popolen uspeh, ako jo oglašate v

"AMERIŠKI DOMOVINI"

Društva imajo izjemne cene na oglasih